

*Załącznik do Uchwały nr 18/2025
Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego
z dnia 28.02.2025 r.*

*Załącznik do Uchwały nr 34/2025
Zarządu Banku Spółdzielczego
z dnia 26.02.2025 r.*

Regulamin systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Chojnicach

Opracowała: Natalia Dalecka – Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności

Akceptacja:
1. Edyta Danielewska – Prezes Zarządu

Chojnice, marzec 2025 roku

Spis treści

Rozdział 1	Postanowienia ogólne	3
Rozdział 2	System kontroli wewnętrznej.....	5
I.	Cele systemu kontroli wewnętrznej	6
II.	Mechanizmy kontrolne	9
III.	Nadzór organów Banku nad systemem kontroli	14
IV.	Organizacja i zadania w ramach systemu kontroli wewnętrznej	16
V.	Zapewnienie skuteczności działania, niezależności i zasobów komórkom kontrolnym	19
Rozdział 3	Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.....	20

Wykaz załączników :

Załącznik nr 1	Instrukcja działania funkcji kontroli
Załącznik nr 2	Kryteria oceny adekwatności i skuteczności Systemu Kontroli Wewnętrznej
Załącznik nr 3	Procedura sporządzania matrycy
Załącznik nr 4	Zakres raportowania dotyczącego kontroli wewnętrznej
Załącznik nr 5	Matryca funkcji kontroli
Załącznik nr 6	Kryteria wyodrębniania procesów uznanych za istotne
Załącznik nr 7	Księga procesów
Załącznik nr 8	Kategorie nieprawidłowości

Rozdział 1 Postanowienia ogólne

§ 1

Niniejszy Regulamin określa szczegółowe zasady organizacji i funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Chojnicach

1. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej zorganizowany jest na trzech, niezależnych poziomach, gdzie:
 - 1) na pierwszy poziom (pierwszą linię obrony) składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej,
 - 2) na drugi poziom (drugą linię obrony) składa się co najmniej zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem na pierwszej linii obrony oraz działalność komórki do spraw zgodności,
 - 3) na trzecią linię obrony składa się działalność audytu wewnętrznego realizowana przez SOZ BPS.
2. Niniejszy Regulamin określa szczegółowe zasady organizacji i funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej na pierwszym i drugim poziomie. Trzeci poziom kontroli wewnętrznej (audyt wewnętrzny) na mocy zapisów Ustawy o bankach spółdzielczych oraz Umowy SOZ BPS jest wyłączony ze struktury Banku i jest realizowany wyłącznie przez SOZ.

§ 2

1. Regulamin systemu kontroli wewnętrznej stanowi wykonanie postanowień:
 - 1) Ustawy z dnia 29.08.1997 r. Prawo bankowe;
 - 2) Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki regionalnej z dnia 08.06.2021 w sprawie systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej i polityki wynagrodzeń, zwane dalej „Rozporządzeniem”;
 - 3) Rekomendacji H, dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach, wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego w 2017 r.;
 - 4) Rekomendacja L dotyczącej roli biegłych rewidentów w procesie nadzoru nad bankami oraz spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego w 2018r.;
 - 5) Rekomendacja Z dotycząca zasad ładu wewnętrznego w bankach wydana przez Komisję Nadzoru Finansowego w 2020 r.;
 - 6) Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych – wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego,
 - 7) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2554 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie operacyjnej odporności cyfrowej sektora finansowego i zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1060/2009, (UE) nr 648/2012, (UE) nr 600/2014, (UE) nr 909/2014 oraz (UE) 2016/1011 (Dz. U. UE. L. z 2022 r. Nr 333, str. 1 z późn. zm.) – dalej DORA;
 - 8) Wytyczne dotyczące wdrożenia Rekomendacji H Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach wydanej w kwietniu 2017 r. wydane przez SSOZ BPS w 2019 r – przyjęte w Banku uchwałą Rady Nadzorczej oraz Zarządu Banku;
 - 9) Zasady zarządzania ryzykiem ICT w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS wydane w 2024r.

§ 3

Ileokroć w niniejszym Regulaminie użyte jest określenie:

- 1) **Bank** – oznacza Bank Spółdzielczy w Chojnicach;
- 2) **Rada Nadzorcza** – oznacza Radę Nadzorczą Banku;
- 3) **Komórka ds. zgodności** – Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności odpowiedzialne za

zapewnianie zgodności, w tym identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie;

- 4) **Komórka ds. bezpieczeństwa** – Stanowisko ds. bezpieczeństwa;
- 5) **Komórka ds. ryzyk** – Zespół analiz ryzyka bankowego;
- 6) **Komitet audytu** – oznacza Komitet audytu powołany w Banku;
- 7) **SOZ BPS** – System Ochrony Zrzeszenia BPS;
- 8) **Cele systemu kontroli wewnętrznej** – cztery cele ogólne, których osiągnięcie powinno być zapewniane przez system kontroli wewnętrznej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (art. 9c ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe) oraz wyodrębnione w ich ramach cele szczegółowe;
- 9) **Kluczowy mechanizm kontrolny** – mechanizm kontrolny o kluczowym znaczeniu dla osiągnięcia danego celu systemu kontroli wewnętrznej w danym procesie, bez przestrzegania / stosowania którego może zaistnieć nieakceptowalne przez Bank ryzyko, że taki cel nie zostanie osiągnięty;
- 10) **Funkcja kontroli** – element systemu kontroli wewnętrznej, na który składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli;
- 11) **Matryca funkcji kontroli** – opis powiązania celów ogólnych i wyodrębnionych w ich ramach celów szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej z procesami istotnymi funkcjonującymi w banku oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych
- 12) **Mechanizm kontrolny** – wyróżnione w ramach funkcji kontroli, rozwiązanie lub działanie wykonywane i stosowane w ramach wszystkich trzech linii obrony, w tym zwłaszcza w ramach pierwszej linii obrony, mające za zadanie zapewnienie osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej;
- 13) **Mechanizm kontroli ryzyka** – wyróżnione w ramach systemu zarządzania ryzykiem, rozwiązanie lub działanie wykonywane i stosowane w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, mające na celu utrzymanie ryzyka na określonym poziomie (np. limity dopuszczalnej wielkości udzielanych kredytów, zasady oceny zdolności kredytowej, zabezpieczenie spłaty kredytu). Działanie mechanizmu kontroli ryzyka jest zapewniane poprzez stosowanie odpowiednio zaprojektowanych mechanizmów kontrolnych (np. rejestrowanie przekroczeń danego limitu, podział zadań w procesie oceny zdolności kredytowej, dokumentacja zabezpieczenia spłaty kredytu);
- 14) **Monitorowanie pionowe** – niezależne monitorowanie przez wyższą (np. drugą linię obrony) poprzez weryfikację bieżącą lub testowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach niższej (np. pierwszej) linii obrony;
- 15) **Monitorowanie poziome** – niezależne monitorowanie w ramach danej linii obrony (weryfikacja bieżąca lub testowanie) przestrzegania mechanizmów kontrolnych;
- 16) **Nadzór** – odpowiedzialność za rezultat działania i możliwość bezpośredniego oddziaływania na nadzorowaną jednostkę/komórkę/proces, w tym przyjmowanie informacji sprawozdawczych dotyczących działalności jednostki/komórki/procesu, zapoznavanie się z wynikami działania, w tym ew. poziomem ryzyka, udzielanie pisemnych lub bezpośrednich konsultacji lub wiążących poleceń w szczególności co do zakresu i kierunków działania jednostki/komórki/procesu oraz efektywnego wykonywania zadań;
- 17) **Proces** – zbiór wszelkich wzajemnie powiązanych ze sobą czynności wykonywanych przez jednostki, komórki, stanowiska organizacyjne Banku oraz jego podmioty zależne, których realizacja jest niezbędna do uzyskania określonego rezultatu (np. udzielenie kredytu, sprzedaż wierzytelności, zaksięgowanie transakcji określonego rodzaju, sporządzenie sprawozdania finansowego). W ramach procesów wykonywane są operacje, transakcje oraz inne czynności niezbędne do uzyskania określonego rezultatu;
- 18) **Proces istotny** – proces identyfikowany jako kluczowy lub krytyczny zgodnie z Rekomendacją M KNF, w tym procesy w sposób istotny warunkujące realizację

strategii biznesowej oraz strategii zarządzania ryzykiem, a także inne procesy, których realizacja wywiera znaczący wpływ na stopień realizacji strategii Banku, możliwość realizacji modelu biznesowego Banku, a także wynik finansowy i adekwatność kapitałową Banku, osiąganie celów strategii zarządzania ryzykiem, oraz przestrzeganie apetytu na ryzyko;

- 19) **Ryzyko zaistnienia nieprawidłowości** – ryzyko wystąpienia działania lub zaniechania pracownika, komórki/jednostki organizacyjnej, które spowoduje naruszenie jednego lub wielu celów kontroli wewnętrznej;
- 20) **Strona kontrolująca** – należy przez to rozumieć pracowników Banku przeprowadzających testy (kontrolę wewnętrzną następną),
- 21) **Strona kontrolowana** – należy przez to rozumieć pracownika Banku kierującego jednostką kontrolowaną (w przypadku badanych komórek i/lub jednostek organizacyjnych);
- 22) **System zarządzania, system kontroli wewnętrznej i system zarządzania ryzykiem** – pojęcia rozumiane zgodnie z art. 9, 9b i 9c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe;
- 23) **Testowanie** – porównywanie na wybranej próbie testowej stanu faktycznego ze stanem wymaganym, dokonywane w celu oceny co najmniej przestrzegania mechanizmów kontrolnych w odniesieniu do zakończonych czynności wykonywanych w ramach procesów funkcjonujących w Banku lub poszczególnych etapów tych czynności. Testowanie, jako element niezależnego monitorowania w ramach funkcji kontroli, może być monitorowaniem poziomym (testowanie poziome w ramach danej linii obrony) lub monitorowaniem pionowym (testowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony);
- 24) **Weryfikacja bieżąca** – porównywanie stanu faktycznego ze stanem wymaganym, dokonywane w celu oceny co najmniej przestrzegania mechanizmów kontrolnych, przed rozpoczęciem lub w trakcie trwających czynności wykonywanych w ramach procesów funkcjonujących w banku. Weryfikacja bieżąca, jako element niezależnego monitorowania w ramach funkcji kontroli, może być monitorowaniem poziomym (weryfikacja bieżąca pozioma w ramach danej linii obrony) lub monitorowaniem pionowym (weryfikacja bieżąca pionowa pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony);
- 25) **Audyt wewnętrzny** – realizowana na trzecim poziomie niezależna i obiektywna działalność doradcza sprawowana przez SOZ BPS;
- 26) **Właściciel procesu** – to osoba odpowiedzialna za prawidłowość realizacji procesu, zgodnie z dokumentacją procesów przyjętą w Banku.

Rozdział 2 System kontroli wewnętrznej

§ 4

1. W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i profilu ryzyka, w szczególności uwzględniając:
 - 1) stopień skomplikowania procesów funkcjonujących w Banku i w podmiotach zależnych,
 - 2) zasoby, którymi dysponuje Bank,
 - 3) ryzyko zaistnienia nieprawidłowości w zakresie poszczególnych procesów, w tym w szczególności w zakresie procesów istotnych,
 - 4) ocenę dotychczasowej adekwatności i skuteczności pierwszej, drugiej i trzeciej linii obrony.
2. System kontroli wewnętrznej powinien być zaprojektowany, wprowadzony, a jego działanie zapewniane w takim stopniu, aby osiągnąć adekwatność i skuteczność systemu m. in. w zakresie:
 - 1) zakres i stopień złożoności prowadzonej działalności;
 - 2) zakres stosowania przepisów prawa, standardów rynkowych i obowiązujących regulacji wewnętrznych;
 - 3) stopień realizacji planów operacyjnych i biznesowych;

- 4) kompletność i prawidłowość procedur księgowych;
 - 5) funkcjonalność i bezpieczeństwo środowiska informatycznego;
 - 6) strukturę organizacyjną;
 - 7) zakres czynności objętych outsourcingiem.
3. System kontroli wewnętrznej, w celu umożliwienia Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej właściwej realizacji obowiązków organów Banku, obejmuje raportowanie zgodnie z Załącznikiem nr 4 do niniejszego Regulaminu.

I. Cele systemu kontroli wewnętrznej

§ 5

Cele systemu kontroli wewnętrznej

1. System kontroli wewnętrznej w Banku jest projektowany, wprowadzany i jego działanie jest zapewniane (np. poprzez przeznaczenie lub odnawianie odpowiednich zasobów, niezbędnych do jego funkcjonowania) w sposób, który zapewnia osiągnięcie celów kontroli wewnętrznej.
2. Cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej to cztery cele, których osiągnięcie powinno być zapewniane przez system kontroli wewnętrznej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (art. 9c ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe), określają one podstawowe obszary, w jakich wymaga się zapewnienia prawidłowego funkcjonowania Banku.
3. Cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej, to zgodnie z przepisami ustawy – Prawo bankowe zapewnienie:
 - 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
 - 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
 - 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
 - 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.
4. W ramach celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej są wyodrębniane cele szczegółowe oraz dokonywane jest ich powiązanie z procesami funkcjonującymi w Banku.
5. Cele szczegółowe należy rozumieć jako cele stawiane poszczególnym mechanizmom kontrolnym, tzn. zabezpieczeniom organizacyjnym lub technicznym wprowadzonym w danym procesie, które mają zapewnić zmniejszenie określonego rodzaju ryzyka zaistnienia nieprawidłowości. Wprowadzenie mechanizmów kontrolnych wspiera zapewnienie uzyskiwania celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej.
6. Cele szczegółowe systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia w ramach celów ogólnych wymienionych w ust. 3, z uwzględnieniem następujących aspektów:
 - 1) zakresu i stopnia złożoności działalności Banku
 - 2) zakresu stosowania określonych przepisów prawa, standardów rynkowych oraz obowiązujących w banku regulacji wewnętrznych do których przestrzegania zobowiązany jest Bank,
 - 3) konieczności osiągnięcia odpowiedniego stopnia realizacji planów operacyjnych i biznesowych przyjętych w Banku,
 - 4) konieczności zachowania kompletności, prawidłowości i kompleksowości procedur księgowych;
 - 5) konieczności zachowania odpowiedniej jakości (dokładność i niezawodność) systemów: księgowego, sprawozdawczego i operacyjnego,
 - 6) zapewnienia odpowiedniej adekwatności, funkcjonalności i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
 - 7) konieczności posiadania odpowiedniej struktury organizacyjnej Banku, zachowania podziału kompetencji i zasady koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi jednostkami, komórkami, stanowiskami organizacyjnymi, a także systemu tworzenia i obiegu dokumentów i informacji,
 - 8) zakresu czynności powierzonych przez bank do wykonania podmiotom zewnętrznym oraz ich wpływ na skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w Banku.

7. Bank jest uczestnikiem systemu ochrony, może więc ograniczyć się do opisu powiązania celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej z procesami istotnymi wraz z wpisanymi w te procesy kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem tych mechanizmów.

§ 6

Wyodrębnienie procesów istotnych

1. Bank wyodrębnia procesy uznane za istotne wg kryteriów zawartych w Załączniku nr 6.
2. Wyodrębnienia procesów uznanych za istotne, a także powiązania tych procesów z celami systemu kontroli wewnętrznej dokonuje Komórka ds. zgodności corocznie, a w razie potrzeby wynikającej z powołania nowych procesów lub zmiany ich statusu – śródrocznie. Wyznaczenia procesów istotnych dokonuje się na podstawie informacji przekazywanych przez inne komórki organizacyjne Banku, wyznaczone przez Zarząd.
3. Komórka ds. zgodności – sporządza lub aktualizuje listę procesów istotnych, identyfikowanych zgodnie z kryteriami wymienionymi w ust. 1, a także odpowiednio uzupełnia matrycę funkcji kontroli wprowadzając do niej nowe procesy istotne i ich powiązanie z celami ogólnymi kontroli wewnętrznej.
4. Dokonuje się regularnego (corocznego) przeglądu wszystkich procesów funkcjonujących w Banku pod kątem ich istotności.
5. Komórka ds. zgodności pozyskuje informacje o nowych lub zmienionych procesach od komórki ds. ryzyka, a następnie dokonuje klasyfikacji zgodnie z ust. 1 i wykorzystuje pozyskaną informację do dokumentowania funkcji kontroli w ramach prowadzenia matrycy funkcji kontroli.
6. Zarząd zatwierdza uchwałą listę wyodrębnionych istotnych procesów oraz ich powiązanie z celami systemu kontroli wewnętrznej, jest to dokonywane w ramach zatwierdzania Regulaminu kontroli wewnętrznej sporządzonego lub zweryfikowanej przez Komórkę ds. zgodności.
7. Procesy wyodrębnione jako istotne wymagają:
 - 1) zaprojektowania i wdrożenia kluczowych mechanizmów kontrolnych – jest to zadanie komórek wymienionych w § 9 oraz
 - 2) udokumentowania powiązania tych kluczowych mechanizmów kontrolnych z celami systemu kontroli wewnętrznej w matrycy funkcji kontroli – jest to zadanie Komórki ds. zgodności.

§ 7

Zasady kategoryzacji, dokumentowania i raportowania o nieprawidłowościach

1. Zarząd Banku i Rada Nadzorcza powinny zatwierdzać zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej obejmujących co najmniej nieprawidłowości znaczące i krytyczne, biorąc pod uwagę ich negatywny wpływ na zapewnianie osiągnięcia określonych celów systemu kontroli wewnętrznej.
2. Dla zachowania spójności ocen wśród wszystkich Uczestników SOZ BPS Bank stosuje ustandaryzowany katalog priorytetów zidentyfikowanych nieprawidłowości zaproponowany przez SOZ BPS, tj.:
 - 1) **P1 – błąd krytyczny.** Nieprawidłowość skutkująca wysokim prawdopodobieństwem realizacji ryzyka utraty zdolności do kontynuowania działalności przez Bank, które może skutkować koniecznością uruchomienia środków pomocowych przez SOZ BPS, a nawet wpłynąć na bezpieczeństwo funkcjonowania całego systemu ochrony. Niezbędne jest pilne wdrożenie działań naprawczych i włączenie w ten proces organów zarządzających oraz nadzorczych Banku. Niezbędnym może okazać się również uruchomienie środków interwencyjnych lub pomocowych określonych w Umowie Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Rozpoznanie takiej nieprawidłowości musi być zgłoszone do SSOZ BPS;

- 2) **P2 – błąd znaczący.** Nieprawidłowość, która może zagrozić bezpiecznemu funkcjonowaniu Banku, jednakże nie powinna negatywnie wpłynąć na ogólną sytuację Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Stwierdzone nieprawidłowości wymagają pilnej realizacji działań naprawczych i włączenie w ten proces organów zarządzających Bankiem;
- 3) **P3 – błąd o niskim priorytecie.** Stwierdzone nieprawidłowości generują ryzyko dla działalności Banku, jednakże nie powinny zagrozić bezpieczeństwu jego funkcjonowania ani negatywnie wpłynąć na ogólną sytuację Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Możliwe są działania naprawcze.
3. Kategoria nieprawidłowości, o których mowa w ust. 1, jest nadawana przez osobę, która ją wykryła, według następującego schematu:

PRAWDOPODOBIENSTWO			WPŁYW		
Niskie	Średnie	Wysokie	Wpływ finansowy	Wpływ operacyjny	Wpływ na reputację
P2	P2	P1	Spadek wskaźnika kapitałowego poniżej wymaganego przez SSO SGB	Nieprawidłowość związana z oszustwem, celowe naruszenie przepisów prawa	Koszt naruszenia przepisów umownych z klientami w wysokości 1/2 wyniku finansowego Banku
P2	P2	P2	Wystąpienie ujemnego wyniku finansowego	Nieprawidłowość związana z niecelowym naruszeniem przepisów prawa, powodującym straty finansowe w wysokości 1/2 wyniku finansowego	Koszt naruszenia przepisów umownych z klientami w wysokości 1/4 wyniku finansowego Banku
P1	P1	P2	Wystąpienie dodatkowych kosztów z tytułu nieprawidłowości	Naruszenie wewnętrznych procedur Banku	Naruszenie przepisów prawa w relacjach z klientami – bez możliwości poprawy
P1	P1	P1	Brak wpływu na wynik finansowy Banku	Naruszenie wewnętrznych procedur Banku	Naruszenie regulacji wewnętrznych w relacjach z klientami – możliwe do poprawy

4. W przypadku wykrycia w ramach testowania nieprawidłowości o kategorii znaczące lub krytyczne, osoby przeprowadzające testowanie, niezwłocznie w dniu zidentyfikowania, przekazują jego wyniki do Prezesa Zarządu oraz do Komórki ds. zgodności, informując dodatkowo w mailu, że test zawiera te kategorie nieprawidłowości. Jednocześnie dołączają skany dokumentów potwierdzających zidentyfikowane błędy i nieprawidłowości.
5. Informacje, o których mowa w ust. 3 obejmują charakterystykę błędu i przyczyny jego wystąpienia, ocenę potencjalnego ryzyka, proponowany plan naprawczy oraz termin jego wdrożenia. Wskazane jest podejmowanie natychmiastowych działań naprawczych.
6. Prezes Zarządu w oparciu o opinię Komórki ds. zgodności weryfikuje zasadność nadanej kategorii, a w przypadku wątpliwości może zwrócić się do osoby testującej o nadesłanie dokumentacji uzupełniającej, będącej podstawą stwierdzenia nieprawidłowości.
7. Komórka ds. zgodności po potwierdzeniu kategorii jako znacząca lub krytyczna niezwłocznie, jednakże nie później niż następnego dnia roboczego po otrzymaniu

informacji i wymaganej kompletnej dokumentacji, raportuje je, zgodnie z zakresem określonym w ust. 4, do następujących odbiorców:

- 1) nieprawidłowości krytyczne zidentyfikowane na I linii obrony przekazuje do Zarządu Banku i Audytu SSOZ,
- 2) nieprawidłowości znaczące wykryte na II linii obrony przesyła do Zarządu i Rady Nadzorczej Banku, Komitetu Audytu oraz powiadamia właściciela procesu,
- 3) nieprawidłowości krytyczne wykryte na II linii przekazuje do odbiorców wskazanych w pkt. 2) oraz do Audytu SSOZ.

II. Mechanizmy kontrolne

§ 8

Mechanizmy kontrolne

1. W celu zapewnienia osiągania celów systemu kontroli wymienianych w § 4 Bank projektuje, wprowadza i zapewnia działanie mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku.
2. Mechanizmy kontrolne pełnią rolę organizacyjnych lub technologicznych zabezpieczeń przed ryzykiem zaistnienia nieprawidłowości.
3. Mechanizmy kontrolne, w zależności od rodzaju mechanizmu, spełniają rolę:
 - 1) prewencyjną – poprzez zapobieganie nieprawidłowościom (np. poprzez ustalenie ścieżki autoryzacji w procesie odstępstw, wprowadzenie zasad kontroli dostępu),
 - 2) detekcyjną – poprzez wykrywanie nieprawidłowości (np. poprzez samokontrolę w odniesieniu do sporządzanej dokumentacji),
 - 3) korekcyjną – poprzez korektę nieprawidłowości (np. poprzez zapewnienie automatycznego korygowania błędów w systemach informatycznych, w odniesieniu do określonych pól wypełnianych przez pracowników Banku).
4. Rodzaje wprowadzanych mechanizmów kontrolnych powinny być dostosowywane do:
 - 1) określonych celów systemu kontroli wewnętrznej – tzn. adekwatnie do obszaru rezultatów, jakie ma zapewniać system kontroli wewnętrznej (np. odpowiednio do zarządzania ryzykiem, zarządzania efektywnością, zapewnianiem prawidłowości przestrzegania zasad rachunkowości, zapewnienia zgodności),
 - 2) stopnia złożoności procesu – większa złożoność procesu wymaga prawdopodobnie bardziej złożonych mechanizmów kontrolnych, np. wieloszczeblowego systemu decyzyjnego
 - 3) ryzyka zaistnienia nieprawidłowości – np. charakteru operacji w procesie, wielkości kwot operacji, stopnia manualnej realizacji operacji, groźby nadużycia, pomyłki, konfliktu interesów, itp.
 - 4) posiadanych zasobów Banku – np. zasobów kadrowych i przeszkolenia pracowników, wyposażenia technicznego, itp.
5. Mechanizmy kontrolne wprowadzane w Banku (wszystkie, nie tylko kluczowe) obejmują odpowiedni zbiór mechanizmów dopasowany do czynników wymienionych w ust. 4, obejmujący co najmniej:
 - 1) procedury – rozumiane jako zdefiniowany sposób określonego postępowania przez pracowników poszczególnych jednostek, komórek i stanowisk organizacyjnych,
 - 2) podział obowiązków – rozumiany jako podział zadań i uprawnień przypisanych pracownikom na poszczególnych stanowiskach organizacyjnych w ramach danego procesu mający na celu zapobieganie sytuacjom, w których pracownik kontroluje samego siebie lub istnieje potencjalny konflikt interesów między pracownikami mającymi powiązania personalne (np. poprzez oddzielenie etapu zawierania transakcji od etapów jej rejestrowania i weryfikowania jej prawidłowości albo tzw. kontrolę dwóch par oczu),
 - 3) autoryzacja, w tym zwłaszcza autoryzacja operacji finansowych i gospodarczych – rozumiana jako system zatwierdzania decyzji i czynności wykonywanych przez pracowników na poszczególnych stanowiskach organizacyjnych w ramach danego

- procesu (np. poprzez wprowadzenie obowiązku autoryzacji w systemie informatycznym w procesie zawierania transakcji przekraczających określony poziom),
- 4) kontrola dostępu – rozumiana jako zestaw uprawnień dostępu do określonego obszaru, systemu, procesu,
 - 5) kontrola fizyczna – rozumiana jako zestaw uprawnień dostępu do określonego, fizycznie wydzielonego obszaru w banku (np. poprzez zapewnienie autoryzowanego wstępu, z zastosowaniem karty/kodu, na teren niektórych jednostek lub komórek organizacyjnych banku),
 - 6) proces ewidencji operacji finansowych i gospodarczych w systemach: księgowym, sprawozdawczym i operacyjnym – rozumiany jako rejestrowanie i przechowywanie określonych rodzajowo danych wprowadzonych i generowanych w danym systemie,
 - 7) inwentaryzacja – rozumiana jako porównywanie stanu faktycznego ze stanem wymaganym odnośnie składników majątkowych i źródeł ich pochodzenia,
 - 8) dokumentowanie odstępstw – rozumiane jako wykaz zarejestrowanych wyjątków w ramach wykonywania określonych czynności wynikających z ustalonych przez bank zasad postępowania,
 - 9) wskaźniki wydajności – rozumiane jako wprowadzanie i stosowanie wskaźników prezentujących stopień wykonania danego celu w określonym czasie,
 - 10) organizacja szkoleń dla pracowników Banku,
 - 11) samokontrola – rozumiana jako weryfikacja prawidłowości własnych działań dokonywana przez pracownika w toku wykonywania przez niego czynności operacyjnych (np. weryfikacja poprawności dokumentacji kredytowej lub danych wprowadzonych w odpowiednich polach w systemie informatycznym),
 - 12) zabezpieczenia prawne - możliwość złożenia pozwu w wyniku naruszenia umowy przez dostawcę lub kontrahenta lub nałożenia kar umownych;
 - 13) ubezpieczenia - obowiązkowe lub niezbędne dla bezpiecznego i niezakłóconego prowadzenia działalności Banku.
6. Bank powinien wprowadzić w danym procesie wybrane z wykazu w ust. 5 mechanizmy kontrolne, w tym mechanizmy automatyczne (wbudowane w systemy informatyczne), półautomatyczne i manualne. W miarę możliwości unikać stosowania wyłącznie manualnych mechanizmów kontrolnych w danym procesie.
 7. W miarę możliwości unikać stosowania wyłącznie manualnych mechanizmów kontrolnych w danym procesie.
 8. W przypadku mechanizmów kontroli ryzyka (np. limit), mechanizmy kontrolne (np. procedura odnośnie przestrzegania limitu), powinny zapewniać, że mechanizmy kontroli ryzyka są przestrzegane.

§ 9

Projektowanie, wprowadzenie i zapewnienie działania mechanizmów kontrolnych

1. Mechanizmy kontrolne wprowadzane w Banku mają charakter:
 - 1) kluczowych mechanizmów kontrolnych, które muszą być wprowadzane w procesach istotnych,
 - 2) innych mechanizmów kontrolnych – które są stosowane we wszystkich procesach, tzn. procesach istotnych lub pozostałych.
2. Kryteria, jakie są uwzględniane przy projektowaniu mechanizmów kontrolnych, obejmują:
 - 1) poziom dostosowania projektowanego mechanizmu kontrolnego do zmian otoczenia rynkowego i regulacyjnego lub poziomu ryzyka – w tym przepisów prawnych i regulacyjnych lub zakresu działalności oraz profilu ryzyka Banku (rodzajów i nasilenia zagrożeń wpływających na ryzyko zaistnienia nieprawidłowości),
 - 2) stopień dostosowania projektowanego rodzaju mechanizmu kontrolnego w odniesieniu do charakterystyki procesu, np. organizacji, stopnia automatyzacji czynności, wielkości ryzyka zaistnienia nieprawidłowości,
 - 3) skuteczność danego rodzaju mechanizmu kontrolnego w przeszłości,

- 4) możliwość niezależnego monitorowania danego mechanizmu kontrolnego – tzn. możliwość uzyskania tzw. dowodów kontroli, potwierdzających działanie danego mechanizmu.
3. Za nadzór nad projektowaniem, wprowadzeniem i zapewnieniem działania mechanizmów kontrolnych w procesach odpowiadają właściciele procesów wskazani w dokumentacji procesów Banku.
4. Właściciele procesów lub odpowiednie komórki organizacyjne pierwszej lub drugiej linii obrony mogą projektować nowe lub modyfikować istniejące mechanizmy kontrolne stosowane w procesach (np. w treści sporządzanych projektów regulacji wewnętrznych), ale wdrożenie mechanizmów kontrolnych może być dokonane jedynie po dokonaniu weryfikacji projektów przez Komórkę ds. zgodności a także odpowiednio w zakresie ryzyka ICT przez Komórkę ds. bezpieczeństwa – dotyczy w szczególności regulacji wewnętrznych opisujących lub dokumentujących sposób realizacji danego procesu lub realizacji danego mechanizmu kontrolnego.
5. Treść projektów regulacji wewnętrznych opisujących lub dokumentujących wprowadzane mechanizmy kontrolne jest sporządzana przez wyznaczone przez Zarząd osoby i podlega udokumentowanej weryfikacji – opiniowaniu przez Komórkę ds. zgodności.

L.p.	Zakres mechanizmów kontrolnych	Nazwa komórki organizacyjnej
1.	Projektowane mechanizmy kontrolne w zakresie skuteczności i efektywności działania Banku	Główny Księgowy
2.	Projektowane mechanizmy kontrolne w zakresie zapewnienia wiarygodności sprawozdawczości finansowej	Główny Księgowy
3.	Mechanizmy kontrolne w zakresie przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, z wyjątkiem analizy kredytowej i procesów kredytowania	Zespół analiz ryzyka bankowego
4.	Mechanizmy kontrolne w zakresie przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem dotyczących analizy kredytowej i procesów kredytowania	Kierownik Zespołu kredytów
5.	Mechanizmy kontrolne w zakresie przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem dotyczących świadczenia usług bankowych i produktów bankowych	Kierownik Zespołu rachunków i operacji bankowych
6.	Projektowane mechanizmy kontrolne w zakresie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi	Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności
7.	Nieprawidłowości stosowania mechanizmów kontrolnych w zakresie ochrony danych osobowych i tajemnicy	Inspektor Ochrony Danych
8.	Mechanizmy kontrolne w zakresie przestrzegania bezpieczeństwa	Stanowisko ds. bezpieczeństwa

6. Projektując mechanizmy kontrolne należy zapewnić możliwość dokumentowania ich stosowania (zapewniać dowody kontroli) w sposób umożliwiający niezależne monitorowanie przestrzegania poszczególnych mechanizmów kontrolnych, badanie i ocenę ich adekwatności i skuteczności przez audyt wewnętrzny, przeprowadzanie badań przez biegłych rewidentów oraz dokonywanie czynności nadzorczych przez uprawnione do tego instytucje.
7. Dokumentacja mechanizmów kontrolnych i ich stosowania – powinna pozwalać na dokonanie przez biegłego rewidenta oceny skuteczności mechanizmów kontrolnych w zakresie zapewniania wiarygodności i rzetelności sprawozdania finansowego (Rekomendacja L KNF).
8. Do podstawowych sposobów dokumentowania stosowania mechanizmów kontrolnych powinny należeć w szczególności:

- 1) podpisy na dokumentach,
 - 2) przechowywanie w systemie informatycznym potwierdzenia stosowania poszczególnych mechanizmów kontrolnych,
 - 3) raporty, w tym generowane przez system informatyczny.
9. Dokumentowanie mechanizmów kontrolnych w sposób umożliwiający zidentyfikowanie komórki odpowiedzialnej za opracowanie projektu mechanizmu kontrolnego, jego zatwierdzenie oraz wdrożenie dokonuje się poprzez:
- 1) sporządzanie odpowiednich projektów regulacji wewnętrznych – zawierających informację o autorze regulacji, zatwierdzającym, uchwalającym daną regulację wewnętrzną,
 - 2) przekazywanie informacji do uzupełnienia lub aktualizacji matrycy funkcji kontroli po zatwierdzeniu regulacji wewnętrznej wprowadzającej lub zmieniającej mechanizmy kontroli.
10. Wprowadzenia mechanizmów kontrolnych dokonują, po zatwierdzeniu danej regulacji wewnętrznej wprowadzającej mechanizmy kontrolne przez Zarząd - jednostki i komórki organizacyjne zobowiązane do stosowania tych regulacji wewnętrznych.
11. Zapewnienie działania danego mechanizmu kontrolnego obejmuje reakcję na nieprawidłowości w zakresie realizacji danego mechanizmu – poprzez podjęcie odpowiednich działań naprawczych lub korygujących.
12. Właściciele procesów, wskazani w dokumentacji procesów Banku obowiązani są systematycznie oceniać stopień przestrzegania mechanizmów kontrolnych, a także stopień dopasowania mechanizmów kontrolnych do poziomu ryzyka zaistnienia nieprawidłowości procesu i odpowiednio reagować na pojawiające się problemy braku adekwatności lub skuteczności mechanizmów kontrolnych, inicjując ich zmianę.
13. Zarząd systematycznie zapoznaje się z wynikami monitorowania mechanizmów kontrolnych (wynikami kontroli wewnętrznej), a także wynikami przeglądów zarządczych. Raportowanie do Zarządu służy ocenie stopnia dopasowania mechanizmów kontrolnych do poziomu ryzyka zaistnienia nieprawidłowości danego procesu i pozwala odpowiednio reagować na pojawiające się problemy braku adekwatności lub skuteczności mechanizmów kontrolnych, w razie takiej potrzeby Zarząd inicjuje ich zmianę.
14. Zasady obowiązujące w Banku związane z postępowaniem w razie nieprawidłowości (zalecenia pokontrolne) są stosowane odpowiednio.

§ 10 Funkcja kontroli

1. System kontroli wewnętrznej zapewnia przestrzeganie mechanizmów kontrolnych poprzez wyodrębnienie funkcji kontroli, o której mowa w art. 9c ust. 2 pkt 1 ustawy – Prawo bankowe.
2. Funkcja kontroli ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje ona stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
3. Funkcja kontroli realizowana jest na pierwszym i drugim poziomie zarządzania (liniach obrony) wymienionym w § 15.
4. Na funkcję kontroli składają się:
 - 1) mechanizmy kontrolne – będące zabezpieczeniami organizacyjnymi lub technicznymi zapewniającymi przeciwdziałanie ryzyku zaistnienia nieprawidłowości i tym samym, zapewnienie realizacji określonych celów (ogólnych i szczegółowych, w razie ich wyodrębnienie) systemu kontroli wewnętrznej w procesach Banku,
 - 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w tym wykrywanie nieprawidłowości, w przestrzeganiu mechanizmów kontrolnych;
 - 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.
5. Niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych ma postać czynności:
 - 1) weryfikacji bieżącej – porównywaniu stanu faktycznego ze stanem wymaganym, dokonywanemu w celu oceny co najmniej przestrzegania mechanizmów kontrolnych,

- przed rozpoczęciem lub w trakcie trwających czynności wykonywanych w ramach procesów funkcjonujących w banku. Weryfikacja bieżąca, jako element niezależnego monitorowania w ramach funkcji kontroli, może być monitorowaniem poziomym (weryfikacja bieżąca pozioma w ramach danej linii obrony) lub monitorowaniem pionowym (weryfikacja bieżąca pionowa pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony). Weryfikacja bieżąca może być też realizowana jako nadzór służbowy, a także wiążące opiniowanie (udokumentowaną ocenę i zatwierdzanie) rozwiązań proponowanych przez innego pracownika lub komórkę organizacyjną;
- 2) testowania – porównywania na wybranej próbie testowej stanu faktycznego ze stanem wymaganym, dokonywane w celu oceny co najmniej przestrzegania mechanizmów kontrolnych w odniesieniu do zakończonych czynności wykonywanych w ramach procesów funkcjonujących w Banku lub poszczególnych etapów tych czynności. Testowanie, jako element niezależnego monitorowania w ramach funkcji kontroli, może być monitorowaniem poziomym (testowanie poziome w ramach danej linii obrony) lub monitorowaniem pionowym (testowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony);
 6. Stwierdzone w wyniku monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych nieprawidłowości są kategoryzowane zgodnie z Załącznikiem nr 2 i przekazywane zależnie od kategorii nieprawidłowości na odpowiedni poziom decyzyjny, celem podjęcia działań naprawczych i korygujących.
 7. Rodzaje działań naprawczych i korygujących obejmują w szczególności wydawanie zaleceń pokontrolnych na odpowiednim szczeblu organizacyjnym, obejmujących polecenie usunięcia nieprawidłowości lub zaprojektowanie nowych i aktualizacja dotychczasowych mechanizmów kontrolnych (np. zmiana procedury, modyfikacja poszczególnych procesów, szkolenia).
 8. Raportowanie obejmuje przekazywanie wyników monitorowania na odpowiednie szczeble decyzyjne – zgodnie z Załącznikiem nr 4.

§ 11 Dokumentacja funkcji kontroli

1. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności poprzez:
 - 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej,
 - 2) opis w formie matrycy funkcji kontroli – sporządzany w postaci tabelarycznej opis powiązania celów systemu kontroli wewnętrznej, z procesami w działalności Banku, które przez Bank zostały uznane za istotne oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.
2. Dokumentowanie funkcji kontroli w formie matrycy funkcji kontroli, w tym pozyskiwanie niezbędnych informacji o celach systemu kontroli wewnętrznej i procesach istotnych oraz za aktualizację informacji w matrycy odpowiada Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności.
3. Matryca stanowi załącznik nr 5 sporządzony na podstawie informacji uzyskanych od:

Osoba	Zakres informacji
Zespół analiz ryzyka bankowego	1) projektowanie lub zmiana kluczowych mechanizmów kontrolnych w zakresie przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, z wyjątkiem analizy kredytowej i procesów kredytowania, oraz ryzyka ICT – informacja dotycząca sporządzenia projektu zmiany lub opiniowania projektów sporządzonych przez inne komórki. 2) projektowania obowiązku niezależnego monitorowania przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych lub zmiany zakresu tego obowiązku
Kierownik Zespołu kredytów	1) ustanowienia lub zmiany kluczowych

	mechanizmów kontrolnych dotyczących analizy kredytowej i procesów kredytowania; 2) przypisania obowiązku niezależnego monitorowania przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych lub zmiany zakresu tego obowiązku;
Kierownik Zespołu rachunków i operacji bankowych	1) ustanowienia lub zmiany kluczowych mechanizmów kontrolnych dotyczących rachunków i operacji bankowych; 2) przypisania obowiązku niezależnego monitorowania przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych lub zmiany zakresu tego obowiązku;
Główny Księgowy	1) projektowania lub zmiany kluczowych mechanizmów kontrolnych w zakresie zapewnienia wiarygodności sprawozdawczości finansowej - informacja dotycząca sporządzenia projektu zmiany lub opiniowania projektów sporządzonych przez inne komórki. 2) projektowania przypisania obowiązku niezależnego monitorowania przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych lub zmiany zakresu tego obowiązku
Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności	1) projektowania lub zmiany kluczowych mechanizmów kontrolnych w zakresie zapewniania zgodności - informacja dotycząca sporządzenia projektu zmiany lub opiniowania projektów sporządzonych przez inne komórki. 2) projektowania przypisania obowiązku niezależnego monitorowania przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych lub zmiany zakresu tego obowiązku
Stanowisko ds. bezpieczeństwa	1) projektowania nowych lub zmiany procesów zarządzania ryzykiem ICT - informacja dotycząca sporządzenia projektu zmiany lub opiniowania projektów sporządzonych przez inne komórki. 2) projektowania lub zmiany kluczowych mechanizmów kontrolnych w zakresie przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem ICT, projektowania obowiązku niezależnego monitorowania przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych lub zmiany zakresu tego obowiązku

III. Nadzór organów Banku nad systemem kontroli

§ 12

1. Rada Nadzorcza i Zarząd Banku promują wysokie normy etyczne oraz znaczenie elementów systemu kontroli wewnętrznej wszystkim pracownikom Banku.
2. Wszyscy pracownicy Banku zapoznawani są z zasadami dotyczącymi systemu kontroli wewnętrznej obowiązującymi w Banku.

§ 13
Rada Nadzorcza i Komitet Audytu

1. Do obowiązków Rady Nadzorczej należy nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od Stanowiska ds. ryzyka braku zgodności, audytu wewnętrznego, Zarządu Banku oraz Komitetu audytu.
3. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, Rada Nadzorcza:
 - 1) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - 2) zatwierdza politykę zgodności banku;
 - 3) najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.
4. Rada Nadzorcza powołuje zgodnie z przepisami prawa „Komitet audytu”, któremu zleca bieżące monitorowanie systemu kontroli wewnętrznej, w tym monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.
5. Szczegółowy tryb i zakres działania Komitetu audytu, określa Regulamin Komitetu audytu uchwalany przez Radę Nadzorczą.
6. Rada Nadzorcza zatwierdza kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ustanowione przez Zarząd.
7. Rada Nadzorcza i Komitet Audytu dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, Stanowiska ds. ryzyka braku zgodności.

§ 14
Zarząd

1. Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych, i stanowiskach organizacyjnych banku, funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej oraz zapewnia niezależność komórek, o której mowa w § 23 oraz środki finansowe, o których mowa w § 24.
2. Zarząd Banku zapewnia funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej w podmiotach zależnych, o ile Bank je posiada.
3. Zarząd Banku powinien ustanowić odpowiednie zasady projektowania, zatwierdzania i wdrażania mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku, w tym określić rolę komórek odpowiedzialnych za opracowanie projektu mechanizmu kontrolnego, jego zatwierdzenie oraz wdrożenie.
4. Zarząd Banku odpowiada za zapewnienie adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku.
5. Zarząd Banku powinien ustanowić odpowiedni zakres i kryteria niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmującego weryfikację bieżącą i testowanie.
6. Zarząd Banku zapewnia funkcjonowanie w Banku matrycy funkcji kontroli wymienionej w § 11 oraz przypisać odpowiednie zadania związane z zapewnianiem jej funkcjonowania.
7. Zarząd banku ustanawia zasady raportowania co najmniej o skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych oraz o wynikach ich testowania poziomego oraz testowania pionowego.
8. Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy ze Stanowiskiem ds. ryzyka braku zgodności, a także dostępu Stanowisku ds. ryzyka braku zgodności do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.

9. W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.
10. Zarząd Banku powinien określić rodzaje działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące. Do środków naprawczych powinno należeć w szczególności projektowanie nowych i aktualizacja dotychczasowych mechanizmów kontrolnych (np. zmiana procedury, modyfikacja poszczególnych procesów, szkolenia).
11. Zarząd Banku powinien ustanowić kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, a następnie przedstawić je Radzie Nadzorczej do zatwierdzenia.
12. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
 - 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w banku ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
 - 2) odpowiada za opracowanie polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej raportów w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności;
 - 3) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu polityki zgodności, Zarząd podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.
13. Zarząd Banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o sposobie wypełnienia zadań, o których mowa w ust. 1-12, w tym ze szczególnym uwzględnieniem:
 - 1) adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnianiu osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej,
 - 2) skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym podjętych środków naprawczych i dyscyplinujących
 - 3) zapewniania niezależności Stanowisku ds. ryzyka braku zgodności,
 - 4) zapewniania odpowiednich zasobów kadrowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz koniecznych środków finansowych do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności przez Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności.

IV. Organizacja i zadania w ramach systemu kontroli wewnętrznej

§ 15

Organizacja systemu kontroli wewnętrznej

1. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach (liniach obrony).
2. Podział komórek i jednostek organizacyjnych Banku na poszczególne poziomy (linie obrony) dokonany jest w Regulaminie organizacyjnym Banku.
3. Działanie pierwszego poziomu (linii obrony) w ramach systemu kontroli wewnętrznej obejmuje:
 - 1) stosowanie przez pracowników komórek pierwszego poziomu (pierwszej linii obrony) odpowiednich mechanizmów kontrolnych, o których mowa w § 8;
 - 2) dokonywanie przez pracowników komórek pierwszego poziomu (pierwszej linii obrony) w ramach obowiązków służbowych wynikających z regulacji wewnętrznych Banku lub ich zakresów obowiązków – niezależnego monitorowania poziomego (monitorowania w ramach pierwszego poziomu) przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację bieżącą lub testowanie.
4. Działanie drugiego poziomu (drugiej linii obrony) w ramach systemu kontroli wewnętrznej obejmuje:
 - 1) stosowanie przez pracowników komórek drugiego poziomu (drugiej linii obrony) odpowiednich mechanizmów kontrolnych, o których mowa w § 8;

- 2) dokonywanie przez pracowników komórek drugiego poziomu (drugiej linii obrony) w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych wynikających z regulacji wewnętrznych Banku lub ich zakresów obowiązków niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez:
 - monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca lub testowanie pierwszego poziomu przez poziom drugi),
 - lub monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca lub testowanie poziome w komórkach drugiego poziomu).
5. Na trzecim poziomie (linii obrony) składa się działalność audytu wewnętrznego realizowana przez SOZ BPS.

§ 16

Organizacja zadań w ramach systemu kontroli oraz komórki kontrolne

1. W ramach systemu kontroli wewnętrznej wyodrębnia się:
 - 1) funkcję kontroli,
 - 2) Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności
 - 3) Audyt wewnętrzny.
2. Funkcja kontroli - ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje stanowiska lub komórki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji opisanych w § 8, tj. stosowanie mechanizmów kontrolnych, niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, raportowanie w ramach funkcji kontroli odpowiednio do powierzonych danym stanowiskom, grupom ludzi lub jednostkom organizacyjnym zadań. Szczególną rolę w funkcji kontroli pełni Stanowisko ds. bezpieczeństwa (komórka ds. bezpieczeństwa), która powinna monitorować, kontrolować i koordynować obszar zarządzania bezpieczeństwem teleinformatycznym, aby zapewnić skuteczność kontroli, zgodność działań z celami Banku oraz sprawną komunikację między jednostkami.
3. Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności – ma za zadanie zapewnianie zgodności, w tym identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie – działanie komórki regulowane jest w odpowiednim regulaminie zatwierdzanym przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą.
4. Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności jednocześnie pełni rolę komórki kontroli wewnętrznej – ma za zadanie dokonywanie monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych, zwłaszcza w zakresie dokonywania testowania pionowego pierwszej linii obrony, a także prowadzenia i aktualizowania matrycy funkcji kontroli.

§ 17

Podstawowe zadania Stanowiska ds. ryzyka braku zgodności

Szczegółowe obowiązki i zasady działania Stanowiska ds. ryzyka braku zgodności określa „Polityka zgodności”, a także odpowiedni „Regulamin funkcjonowania Stanowiska ds. ryzyka braku zgodności”, dotyczy to w szczególności:

- 1) opracowania regulaminu funkcjonowania komórki do spraw zgodności,
- 2) przeprowadzania czynności komórki określonych w pkt 4-8 na podstawie regulaminu funkcjonowania komórki do spraw zgodności oraz procedur i metodyk;
- 3) dokumentowania czynności komórki określonych w pkt 4-8;
- 4) identyfikowania ryzyka braku zgodności, w szczególności przez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych banku, standardów rynkowych oraz wyników wewnętrznych postępowań wyjaśniających przeprowadzanych przez Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności;
- 5) oceny ryzyka braku zgodności przez pomiar lub szacowanie tego ryzyka;
- 6) projektowania i wprowadzania, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;

- 7) monitorowania wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 8) dokonywania testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych w zakresie zapewniania zgodności poprzez planowe i doraźne testy (kontrole) w jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku, a także ocena poprawności stosowania i przestrzegania w kontrolowanych jednostkach i komórkach ustanowionych mechanizmów kontrolnych,
- 9) okresowego przekazywania raportów w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu i Rady Nadzorczej,
- 10) sporządzanie okresowych sprawozdań z zakresu prowadzonej działalności i przedkładanie ich Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej.

§ 18

Podstawowe zadania Stanowiska ds. ryzyka braku zgodności w zakresie pełnienia funkcji kontroli wewnętrznej

Podstawowe zasady działania komórki polegają w szczególności na:

- 1) dokonywaniu testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez planowe i doraźne testy (kontrole) w jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku, a także ocena poprawności stosowania i przestrzegania w kontrolowanych jednostkach i komórkach ustanowionych mechanizmów kontrolnych, z wyłączeniem zadań komórki,
- 2) dokonywaniu analiz niezbędnych do oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku, z wyłączeniem zadań komórki, w oparciu o dane uzyskiwane w wyniku przeprowadzanego testowania (kontroli) oraz dane otrzymywane z systemu sprawozdawczości,
- 3) bieżącemu monitorowaniu i ocenie stopnia realizacji zaleceń pokontrolnych z audytu wewnętrznego dokonywanego przez SOZ BPS,
- 4) opiniowaniu i monitorowaniu realizacji planów testowania (planów kontroli) związanych z testowaniem przestrzegania mechanizmów kontrolnych przez poszczególne jednostki i komórki organizacyjne Banku (testowaniem poziomym),
- 5) sporządzaniu okresowych sprawozdań z zakresu prowadzonej działalności i przedkładanie ich Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej.

§ 19

Audyt wewnętrzny

Trzeci poziom kontroli wewnętrznej (audyt wewnętrzny) na mocy zapisów Ustawy o bankach spółdzielczych oraz Umowy SOZ BPS jest wyłączony ze struktury Banku i jest realizowany wyłącznie przez SOZ BPS.

Zadaniem Audytu wewnętrznego, realizowanego na trzecim poziomie, jest badanie i ocena, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz opiniowanie systemu zarządzania Bankiem, w tym skuteczności zarządzania ryzykiem związanym z działalnością Banku.

§ 20

Jednostki biznesowe i komórki organizacyjne

1. Znaczenie i rola systemu kontroli wewnętrznej powinna być znana pracownikom na wszelkich szczeblach.
2. Uczestnictwo w realizacji zadań funkcji kontroli w różnym stopniu, zależnym od charakteru zadań danej osoby, należy do obowiązków każdego pracownika Banku na pierwszym i drugim poziomie (linii obrony).
3. Pracownikom Banku w ramach obowiązków służbowych należy jednoznacznie przypisać odpowiednie zadania związane z realizacją funkcji kontroli, w tym przestrzegania mechanizmów kontroli – możliwe jest to poprzez określenia zadań komórek lub stanowisk lub odpowiednie zapisy w zakresach zadań odpowiednich pracowników.

4. Pracownicy jednostek i komórek organizacyjnych pierwszego i drugiego poziomu (linii obrony), wykonujący zadania w ramach funkcji kontroli zobowiązani są do postępowania zgodnie z procedurami Banku.
5. Wszyscy pracownicy przeprowadzający monitorowanie (kontrolę) w ramach systemu kontroli wewnętrznej są zobowiązani do postępowania w sposób, który nie jest sprzeczny z interesami Banku i nie ma negatywnego wpływu na ich obiektywizm i niezależność w wykonywaniu zadań i obowiązków.
6. Wszyscy pracownicy Banku są zobowiązani do realizowania zadań przypisanych im w systemie kontroli wewnętrznej.
7. Szczegółowe zasady postępowania zawarte są w „Instrukcji działania funkcji kontroli” stanowiącej Załącznik nr 1 do niniejszego Regulaminu.

V. Zapewnienie skuteczności działania, niezależności i zasobów komórkom kontrolnym

§ 21

Zapewnienie skuteczności kontroli i uprawnień

Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności ma zagwarantowaną współpracę wszystkich pracowników Banku, w tym prawo uzyskiwania wyjaśnień, żądania informacji, ustnie i na piśmie od pracowników, dostępu do danych i informacji, a także prawo dostępu pracowników komórki do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.

§ 22

Zapewnienie niezależności monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych

1. Zarząd zapewnia niezależność:
 - 1) monitorowania pionowego - poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz
 - 2) niezależność monitorowania poziomego – poprzez jednoznaczne rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii (ta sama osoba nie powinna jednocześnie odpowiadać za stosowanie danego mechanizmu kontrolnego oraz niezależne monitorowanie jego przestrzegania).
2. Komórka ds. zgodności – jest komórką drugiej linii obrony, która nie dokonuje żadnych czynności, które są przez nie poddawane monitorowaniu.

§ 23

Zapewnienie niezależności

1. W Banku funkcjonują mechanizmy zapewniające niezależność Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności:
 - 1) Zarząd i Rada nadzorcza zatwierdzają Regulamin funkcjonowania Stanowiska ds. ryzyka braku zgodności,
 - 2) Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności ma zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej,
 - 3) Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności lub osoby ich zastępujące uczestniczą w posiedzeniach Zarządu Banku,
 - 4) Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności lub osoby ich zastępujące uczestniczą w posiedzeniach Rady Nadzorczej i Komitetu audytu w przypadku, gdy przedmiotem posiedzenia są zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej, w tym zapewnianiem zgodności, audytem wewnętrznym lub zarządzaniem ryzykiem,
 - 5) powoływanie Stanowiska ds. ryzyka braku zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej,
 - 6) odwołanie Stanowiska ds. ryzyka braku zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej po uprzednim wysłuchaniu tej osoby przez Radę Nadzorczą.

2. W Banku funkcjonuje szczegółowy tryb kontroli wynagrodzenia Stanowiska ds. ryzyka braku zgodności, zapewniający niezależność i obiektywizm wypełniania przez nich zadań oraz umożliwiający zatrudnianie osób o odpowiednich kwalifikacjach, doświadczeniu i umiejętnościach, o których mowa odpowiednio w § 24. Wynagrodzenie osoby kierującej Stanowiskiem ds. ryzyka braku zgodności spełnia wymogi przewidziane w przepisach prawa dotyczących polityki wynagrodzeń, jest zatwierdzane przez Radę Nadzorczą i nie powinno odbiegać od wynagrodzenia innych osób pełniących kluczowe funkcje w Banku. Wysokość wynagrodzenia (w tym premii) pracowników Stanowiska ds. ryzyka braku zgodności nie powinna być uzależniona od wyników finansowych Banku.
3. W Banku istnieją mechanizmy chroniące Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności nieuzasadnionym wypowiedzeniem umowy o pracę.
4. W przypadku zmiany na Stanowisku ds. ryzyka braku zgodności Bank niezwłocznie informuje o tym fakcie Komisję Nadzoru Finansowego, wraz ze wskazaniem przyczyny.
5. Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności może być łączone z innymi komórkami organizacyjnymi, funkcjami i stanowiskami w Banku. Pracownicy tej komórki mogą wykonywać inne obowiązki niż wynikające z zadań tej komórki, ale bez powodowania konfliktu interesów.

§ 24

Zapewnienie odpowiednich zasobów

1. Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności posiada kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności występującym w działalności Banku oraz mają dostęp do wszelkich niezbędnych informacji.
2. Zarząd jest odpowiedzialny za zapewnienie środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji Stanowiska ds. ryzyka braku zgodności.

Rozdział 3 Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej

§ 25

1. Zarząd ustanawia kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, zawarte w Załączniku nr 2 do niniejszego Regulaminu, a Rada Nadzorcza je zatwierdza, zatwierdzając niniejszy regulamin.
2. Kryteria zawarte w Załączniku nr 2 do niniejszego Regulaminu podlegają corocznej weryfikacji, w toku przeglądu zarządczego niniejszego regulaminu.
3. Rada Nadzorcza dokonuje corocznie niezależnej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz audytu wewnętrznego na podstawie:
 - 1) opinii Komitetu audytu;
 - 2) informacji Zarządu sporządzonej na podstawie §14;
 - 3) okresowych raportów komórki ds. zgodności;
 - 4) informacji o spełnianiu kryteriów oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli sporządzanej przez Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności zgodnie z wzorem zawartym w Załączniku nr 2 do niniejszego Regulaminu;
 - 5) istotnych, z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, informacji uzyskanych od podmiotów zależnych;
 - 6) ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta;
 - 7) ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (np. KNF, UOKiK);
 - 8) istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, oceny i opinii dokonywane przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.
4. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej wydawana jest przez Radę Nadzorczą zgodnie z kryteriami zawartymi w Załączniku nr 2 do niniejszego Regulaminu.
5. Rada Nadzorcza może rozpatrywać propozycje zmian w zakresie systemu kontroli

wewnętrznej przedstawionych przez Zarząd.

Rozdział 4 Postanowienia końcowe

§ 26

Niniejszy regulamin wchodzi w życie z dniem 01.04.2025 r.